

تفسير الميزان (الميزان في تفسير القرآن)

جلد سیزدهم

سورہی مبارکہی بقرہ (آیات ۲۱۶ تا ۲۲۷)

نوشتہ: علامہ فقہ سید محمد حسین طباطبائی

ترجمہ: سید محمد باقر موسوی ہمدانی

تفسیر اسبیل (الذیلان فی تفسیر القرآن)

جلد سیزدهم - سوره‌ی مبارکه‌ی بقره (آیات ۲۱۶ تا ۲۲۷)

نوشته: علامه فقیه سید محمد حسین طباطبائی

ترجمه: سید محمد باقر موسوی مدانی

ناشر: پرنیان اندیش

چاپ اول: ۱۳۹۸

طراح صفحات: عصمت گلزار

طراح جلد و مدیریت چاپ: مهندس سپهر انصاری - ۰۹۱۲۵۷۰۹۶۹

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

تعداد صفحات: ۱۵۹

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۶۶۴-۳۵-۶

ارزش: ۳۲۰۰۰ تومان

نشانی: تهران - پاسداران - اختیاریه - یزدانیان یکم پ ۱ - تلفکس: ۰۲۱-۲۶۶۵۶۸۱۴

نشانی زاهدان: امیر المومنین ۲۷ - مجتمع قصر - ۳۲۵۲۳۳ - ۰۵۴

سرشناسه: طباطبائی، سیدمحمدحسین، ۱۲۸۱ - ۱۳۶۰.

Tabatabai, Sayyed Muhammad Husayn

عنوان قرارداد: المیزان فی تفسیر القرآن. فارسی

عنوان و نام پدیدآور: تفسیر المیزان (المیزان فی تفسیر القرآن) / نوشته سیدمحمدحسین

طباطبائی؛ ترجمه سیدمحمدباقر موسوی همدانی.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات پر نیان اندیش، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ج. ۵ و ۴ در ۲۱۵ س. م.

شابک: ج ۱: ۴۱-۶۰-۸۲۳۹-۹۷۸-ج ۲: ۱-۶۱-۸۲۳۹-۶۰-۹۷۸-

ج ۳: ۲-۶۲-۸۲۳۹-۹۷۸-ج ۴: ۰-۶۸-۸۲۳۹-۹۷۸-

ج ۱: ۱-۳-۶۶۶۴-۹۷۸-ج ۲: ۰-۲۴-۶۶۶۴-۹۷۸-

ج ۷: ۰-۲۵-۶۶۶۴-۹۷۸-ج ۸: ۴-۲۶-۶۶۶۴-۹۷۸-

ج ۹: ۱-۲۱-۶۶۶۴-۹۷۸-ج ۱۰: ۸-۲۸-۶۶۶۴-۹۷۸-

ج ۱۱: ۸-۳۱-۶۶۶۴-۹۷۸-ج ۱۲: ۵-۳۲-۶۶۶۴-۹۷۸-

ج ۱۳: ۶-۳۵-۶۶۶۴-۹۷۸-

وضعیت فهرست نویسی: خیا

یادداشت: ج. ۵ - ۱۲ (چاپ اول: ۱۳۶۸) (فیا).

یادداشت: ج. ۳ و ۴ (چاپ اول: ۱۳۵۰)

مندرجات: ج. ۱: سوره مبارکه حماد، ج. ۲: سوره مبارکه بقره (آیات ۱ تا ۲۵).

ج. ۳: سوره مبارکه بقره (آیات ۲۶ تا ۳۴) - ج. ۴: سوره مبارکه بقره (آیات ۳۵ تا ۴۸)

ج. ۵: سوره مبارکه بقره (آیات ۴۹ تا ۸۸) - ج. ۶: سوره مبارکه بقره (آیات ۸۹ تا ۱۰۷)

ج. ۷: سوره مبارکه بقره (آیات ۱۰۸ تا ۱۲۹) - ج. ۸: سوره مبارکه بقره (آیات ۱۳۰ تا ۱۵۷)

ج. ۹: سوره مبارکه بقره (آیات ۱۵۸ تا ۱۷۶) - ج. ۱۰: سوره مبارکه بقره (آیات ۱۷۷ تا ۱۸۷)

ج. ۱۱: سوره مبارکه بقره (آیات ۱۸۸ تا ۲۰۷) - ج. ۱۲: سوره مبارکه بقره (آیات ۲۰۸ تا ۲۱۵)

ج. ۱۳: سوره مبارکه بقره (آیات ۲۱۶ تا ۲۲۸).

موضوع: تفاسیر شیعه -- قرن ۱۴

Qur'an -- Shiite hermeneutics -- ۲۰th century: موضوع

شناسه افروده: موسوی همدانی، سیدمحمدباقر، ۱۳۰۴ - ۱۳۷۹. مترجم

رده بندی کنگره: ۱۳۹۷ ۹۰۴۱ م۲۵ ط BP۹۸

رده بندی دیویی: ۲۹۷ ۱۷۲۶

شماره کتابشناسی ملی: ۵۵۶۲۸۵۹

۱۱	مقدمه
۲۳	بسم الله الرحمن الرحيم
۲۳	روش تفسیری طبقات اول و دوم مفسرین
۲۵	روش تفسیری محدثین
۲۷	روش متکلمین در تفسیر قرآن و فرق بین تفسیر و تطبیق
۲۸	روش فلاسفه مشاء و اشراقی و متصوفه در تفسیر قرآن
۳۰	تفسیر در قرن حاضر و تفسیر قرآن بر مبنای علوم طبیعی و اجتماعی
۳۱	نظر مسلمانان نمایان در روش درباره روایات
۳۲	نقص و انحراف مشاء تمام مملکت های تفسیری یاد شده
۳۳	عدم ابهام و اغلاق در مفاهیم آیات و منشاء اختلافات
۳۴	علت سبقت معانی مادی کلمات رصع شده در ذهن
۳۷	جمود مقلدین از اصحاب حدیث به ظاهر آیات و رد بر آنها
۳۸	دو راهی استفاده از علم برای درک حقائق قرآن و برخورد به ظواهر آن
۳۹	دو روش برای فهم حقائق قرآن
	طریقه رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم و ائمه اهل البیت علیه و السلام در
۴۰	تفسیر قرآن
۴۱	فرمایشات پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم درباره قرآن کریم
۴۳	ویژگی تفسیر المیزان
۴۵	سوره بقره
۴۶	بیان آیات
۴۸	چرا جنگیدن و قتال بر مؤمنین کره و گران بوده؟

- وجه تکرار کلمه عسی در آیه شریفه (و عسی ان تکرهوا) ۴۹
- سؤال درباره جنگ در ماه حرام و پاسخ آنل ۵۰
- گفتاری پیرامون حبط ۵۲
- بررسی مسئله تاثیر اعمال نیک و بد در یکدیگر (احباط و تکفیر) ۵۶
- گفتاری پیرامون احکام اعمال از حیث جزا ۶۰
- مردم از نفی علم از مجرمین در دنیا و آخرت ۶۹
- گفتاری از امام غزالی پیرامون نقل اعمال (از شخصی دیگر) ۷۰
- اشکال بر حکام غزالی ۷۳
- محفوظ بودن اعمال و نجات آنها ۷۴
- نتایج اعمال نیک و با افراد جامع در این عالم ۷۵
- وجود ضرورت در دنیا جزئی از تمام تأویینی خالق عالم است ۷۹
- عوامل سعادت و خیر بر عوامل سعادت و شر غلبه دارد ۸۲
- غلبه معنویات غیر غلبه جسمانیات است ۸۴
- مناطق و ملاک در حق بودن و باطل بودن قرون و اهل ۸۶
- آیات ۲۱۹ - ۲۲۰ ۹۳
- معنای خمر و میسر و ذکر چگونگی بازی میسر ۹۳
- تحریم تدریجی میگزازی توسط شارع مقدس اسلام ۹۷
- و یسئلونک عن الیتامی، قل اصلاح لهم خیر ۱۰۴
- پیامبر اسلام (ص) شارب خمر را لعنت می کند ۱۰۸
- روایتی درباره وضع شارب خمر در روز قیامت ۱۰۹
- آیه ۲۲۱ ۱۱۲
- آیات ۲۲۲ - ۲۲۳ ۱۲۰

۱۳۳.....	حاصل کلام در معنای جمله (زنان شما کشتزار شمايند)
۱۳۹.....	توضیح و تفسیر برخی قسمت های روايت مذکوره
۱۴۷.....	آيات ۲۲۴ - ۲۲۷.....
۱۵۲.....	گفتاری پيرامون معنای قلب در قرآن کریم
۱۵۵.....	نظر ابوعلی سینا درباره مرکز ادراکات نفسانی در انسان
۱۵۶.....	اشاره به کراهت سوگندهای لغو و بیهوده
۱۵۹.....	روایاتی از صادقین (ع) درباره ایلاء

www.ketab.ir

علامه سید محمد حسین قاضی طباطبائی تبریزی (زاده ۱۲۸۱ تبریز - در گذشته ۲۴ آبان ۱۳۶۰ قم) معروف به علامه طباطبائی، روحانی سرشناس، فیلسوف عظیم انسان و نویسنده پرتلاش و ژرف اندیش ایرانی، از مراجع تقلید بزرگ شیعه و از مدبران صاحب نام حوزه علمیه قم به شمار می‌آمد.

در سن کودکی و نوجوانی وی در تبریز سپری شد. در پنج سالگی مادر و در نه سالگی پدرش را از دست داد. وصی پدرش، او و تنها برادرش محمدحسن الهی طباطبائی را برای تحصیل به مکتب فرستاد. تحصیلات ابتدایی شامل قرآن و کتب ادب پارسی را فرا گرفت، سپس به تحصیل علوم دینی پرداخت. علاوه بر آموختن ادبیات، زیر نظر میرزا علی‌نقی خطاط به یادگیری فنون خوشنویسی پرداخت. تحصیلات ابتدایی توانست به ذوق سرشار و علاقه‌ی وافر او پاسخ گوید، بنابراین به مدرسه طالبیه تبریز رفت و به فراگیری ادبیات عرب، علوم نقلی، فقه و اصول پرداخت و به مطالعه در زمینه‌های گوناگون دانش اسلامی سرگرم شد. خود از دوران تحصیل چنین یاد می‌کند: «در اوایل تحصیل که به صرف و نحو اشتغال داشتم، علاقه‌ی زیادی به این تحصیل نداشتم و از این رو هر چه می‌خواندم، نمی‌فهمیدم و چهار سال به همین بحر گذراندم. پس از آن یکباره عنایت خدایی دامن گیرم شده عوض کرد و در خود یک نوع هیفتگی و بیتابی نسبت به تحصیل کمال، حس نمودم. به‌طوری‌که از همان روز تا پایان ایام تحصیل که تقریباً هفده سال طول کشید، هرگز نسبت به تعلیم و تفکر درک خستگی و دلسردی نکردم و زشت و زیبای جهان را فراموش نموده و تلخ و شیرین حوادث، برابر می‌پنداشتم. بساط معاشرت غیر اهل علم را به کلی برچیدم. در خورد و خواب و لوازم دیگر زندگی، به حداقل ضروری قناعت

نموده باقی را به مطالعه می‌پرداختم. بسیار می‌شد به ویژه در بهار و تابستان که شب را تا طلوع آفتاب با مطالعه می‌گذراندم و همیشه درس فردا را شب پیش مطالعه می‌کردم و اگر اشکالی پیش می‌آمد با هر خودکشی بود حل می‌نمودم و وقتی که به درس حضور می‌یافتم، از آنچه استاد می‌گفت قبلاً روشن بودم و در کز اشکال و اشتباه درس را پیش استاد نبردم.»

و همچنین همراه برادرش به نجف رفت و ده سال نیز در نجف به تحصیل علوم دین مشغول شد. در این دوره، علوم ریاضی را نزد سید ابوالقاسم موسوی خوانساری و سید ابوالقاسم خوانساری و فقه و اصول را نزد استادانی نظیر محمد حسین اثینی و محمدحسین غروی اصفهانی فراگرفت. استاد وی در فلسفه، حکیم متأله، ابن عربی، ادکوبه‌ای بود. همچنین معارف الهیه، تفسیر قرآن به قرآن، حکمت و فلسفه عربی، اطلاق و فقه الحدیث را نزد سیدعلی قاضی طباطبایی آموخت. او در مدتی که در نجف مشغول تحصیل بود، به علت تنگی معیشت و نرسیدن مقرری که از ملک ذوالاعشیل در تبریز به دست می‌آمد، مجبور به بازگشت به ایران شد و مدت ده سال پس از آن را در روستای شادآباد تبریز به پیشه‌ی زراعت و کشاورزی روزگار گذراند. درباره‌ی این دوره از حیات پربار این استاد بزرگ دین و علوم اسلامی، فرزندش سید عبداللّی لباطبائی چنین می‌گوید: «خوب به یاد دارم که پدرم دائماً و در تمام طول سال به سبب فعالیت بود و کار کردن ایشان در فصل سرما حین ریزش باران و برف‌های موسمی، در حالی که چتر به دست گرفته یا پوستین به دوش داشتند، امری عادی تلقی می‌گردید. در مدت ده سال بعد از مراجعت علامه از نجف به روستای شادآباد، و به دنبال فعالیت‌های مستمر ایشان، قنات‌ها لایروبی و باغ‌های مخروبه تجدید خاک و اصلاح درخت شده و در عین حال چند باغ جدید احداث گردید و یک ساختمان ییلاقی هم داخل روستا جهت سکونت تابستانی خانواده ساخته

شد. در محل زیرزمین خانه نیز حمامی به سبک امروزی بنا نمود. طبقه زیر این اتاق‌ها انبار آب شرب منزل بود که در صورت لزوم، بایستی به داخل خم شده و ظرف آب شرب را پر می‌کردیم. چون خانه فاقد آشپزخانه بود، پخت‌وپز هم در داخل اتاق انجام می‌گرفت. در حالی که مادر ما به دو مطبخ (آشپزخانه) ۲۴ متر مربعی و ۳۵ متر مربعی عادت کرده بود، که در میهمانی‌های بزرگ از آن‌ها به راحتی استفاده می‌کرد. پدر ما در شهر قم چند آشنای انگشت‌شمار داشت که یکی از آن‌ها سید محمد حجت کوه‌کمری بود. اولین رفت‌وآمد علامه به منزل آقای حجت به در کم‌کم با اطرافیان ایشان دوستی برقرار و رفت‌وآمد آغاز شد. علامه طباطبائی هنگام ورود به قم به قاضی معروف بود، اما چون از سلسله‌ی سادات طباطبایی نبود، بود توجیه داد به طباطبایی معروف شود. با ظاهری ساده، عمامه‌ای کوچک و قلابی از جنس کرباس آبی رنگ و دکمه‌های باز قبا و بدون جوراب، با لباس کمر از معول در کوچه‌های قم تردد داشت و خانه‌ی بسیار محقر و ساده‌ای داشت. باز داستان زندگی در قم را از زبان فرزند این بزرگوار چنین می‌خوانیم: «همزمان با آغاز سال ۱۳۲۵ خورشیدی وارد شهر قم شدیم. در ابتدا به منزل یکی از بستگان که ساکن قم و مشغول تحصیل علوم دینی بود وارد شدیم، ولی به زودی در کوچه یخ‌آل قاضی، در منزل یکی از روحانیان، اتاقی دو قسمتی که با نصب پرده قابل تفکیک بود، جاره کردیم. این دو اتاق قریب بیست متر مربع بود.»

از رویدادهای مهم حیات فکری علامه طباطبایی در دوره زندگی در قم، آمدن هانری کربن از فرانسه به ایران و ملاقات با علامه طباطبایی در قم و تهران است. این ملاقات‌ها سبب شکل‌گیری حلقه‌ی فلسفی مهمی در آن دوران شد. به همت کربن، بسیاری از فلاسفه بعدی ایران معاصر، به همراه او در محضر علامه طباطبایی به فلسفه‌آموزی و طرح و درک مباحث عمیق فلسفی پرداختند.